

Ivan Ćavar, profesor i župnik*

Mijenjanje vlastitoga mišljenja znak je čovjekove nedosljednosti i nedorečenosti ali i težnje za objektivnošću pa i savršenošću. O ljudima stječemo i mijenjamo mišljenje na temelju ili zbog njihovih ili naših čina i promjena. Ima, međutim, ljudi o kojima nikada ne mijenjamo jedanput stečeno temeljno mišljenje. Može se s nama i s njima koješta dogoditi, mogu nam i nepravdu nanijeti ali nešto nerazorivo ostaje. U tu kategoriju pripadaju oni koje volimo i oni koje poštujemo. Ljudi, s pravom, nerado govore a pogotovo ne pišu o svojim osjećajima prema ljudima. Naime, ima odnosa koji su sretniji ili, pak, podnošljiviji ako se njima usta ne ispiru i misli srca previše ne bave. Ali ima stanja, okolnosti i prigoda u kojima o

* Kao sedmo dijete Jure i Milke Ćavar, Ivan je rođen 17. kolovoza 1938. u Gornjim Kolibama kod Bosanskoga Broda. Sedam razreda gimnazije pohađao je u Dječaćkom sjemeništu u Zagrebu a završni u Dubrovniku, gdje je maturirao 1958. god. Filozofiju i teologiju studirao je na Bogosloviji u Đakovu i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1964. Nakon kapelanske službe u župi Stup u Sarajevu, odlazi 1968. god. u Rim na postdiplomski studij. Licencijat iz dogmatike postigao je na Gregorijani, a doktorat 10. lipnja 1972. na Angelicumu tezom: *Problema phenomeni religiosi pedagogiae marxianae in Jugoslavia respectu habito praesertim ad educationem religiosam juventutis catholicae*. Po povratku iz Rima djeluje od 1972./1973. do 1978./1979. na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji kao profesor dogmatske teologije, marksizma i crkvene glazbe, 1977./1978. upravitelj je župe Presvetoga Srca Isusova u Sarajevu, a od 1978. do prognaništva 1992. god. župnik u Sočanici, te je uz to povremeno predavao dio dogmatike. Ostavši u ratu bez vjernika i župe, pridružio se u jesen 1992. zajednici profesora i studenata Vrhbosanske katoličke teologije, izmještene zbog rata u Bol na otoku Braču, te predavao dio dogmatske teologije i latinski jezik, nastavivši isto i po povratku Teologije u Sarajevo u jesen 1996., kada je preuzeo i upravljanje župom u Tarčinu. Zbog pogoršanog zdravstvenog stanja, posebice glede vida, a ranije se hrabro i uspješno "hrvao" i s leukemijom, umirovljen je 16. svibnja 2001., te se potom nastanio u Hrastju kod Jastrebarskog. Prema mogućnostima, pomagao je svećenicima toga kraja, koji su ga vrlo cijenili i bili mu zahvalni. U studenom 2006. bio je u Zagrebu podvrgnut teškoj operaciji srca. Nakon operavka vratio se u Hrastje. Na Dušni dan, 2. studenoga 2007., naden je u kući prebivališta u Hrastju mrtav. Pokopan je 5. studenoga 2007. na mjesnom groblju u Odri, a sprovodne obrede vodio je fra Ivan Nuić, rodom iz Sočanice, bivše Ćavarove župe. U obredima je sudjelovala i skupina svećenika Vrhbosanske nadbiskupije, kojoj je pokojni Ivan pripadao, s pomoćnim biskupom msgr. dr. Perom Sudarom na čelu. - *Bilješka glavnoga urednika.*

ljudima i našem odnosu prema njima nije dopušteno a ni pošteno šutjeti. Osjećam da mi nije dopušteno prešutjeti odlazak profesora Čavara.

Od one večeri davne 1972. god. kada se kao mladi doktor, povratnik sa studija iz Rima, zbog izgubljenoga ključa ili odsutnosti ključara, više ne znam, morao kroz mali otvor porte doslovno uvući u zgradu Bogoslovije, do vijesti da je umro *kako je i živio*, o profesoru Ivanu Čavaru nisam promijenio mišljenja. A reklo bi se da su okolnosti iskrile prilikama i razlozima. Naime, to mišljenje je trebalo izdržati provjeru trideset i petogodišnjega poznanstva obilježenoga strašnim pričama, kojima su već na početku studija nešto stariji bogoslovi punili naše uši, pa zahtjevnim ispitima i iscrpljujućim dugim probama pjevanja i, na kraju, zajedničkim tegobnim godinama izbjeglištva. A iznad svega, oprečna mišljenja ljudi do kojih sam držao. U tome razdoblju moja uloga u donosu na njega mijenjala se. Od njegova studenta preko kolege profesora do predvodnika studentske i bogoslovne zajednice. Njegova u odnosu na mene, nije! Bio je i ostao Profesor! I to najbolji i najdraži kojega sam imao! Nisam mu bio posebno blizak niti sam ga volio jer se on onom tako čestom i tako praznom “bratском ljubavlju” voljeti nije dao. Ali sam ga silno cijenio. Danas mi je žao što mu to nisam kazao a ni dostatno pokazao!

Trebao sam mu reći kako me oduševljavala njegova nesebična spremnost da nam prenese dio svoje neutažive žeđi za znanjem i spoznajom. Komu je mogla i smjela promaći činjenica da je na svako predavanje dolazio kao da mu je prvo i posljednje? S papirićem i kredom u ruci naličio je umjetniku koji, s meni do tada nepoznatim i nakon toga nevidenim zanosom i nastojanjem, i nedokučivo čini bližim i logičnijim. Kraj sata je uvijek dočekivao posve oznojen. Na optužbe da je na ispitima prestrog i da previše traži, utemeljeno je mogao reći: *Neka moji studenti za ispite utroše samo trećinu vremena koje ja utrošim za spremanje predavanja, nitko neće biti vraćen*. Valja reći da ni ti *strašni* ispiti nisu bili ništa doli jednostavna provjera i osvjedočenje je li student razumio materiju ili nije. Komu nije bio neprihvatljiv napor razmišljanja i vlastitoga propitivanja, ispit pred Profesorom mu je bio nagrada za trud i radosna potvrda da je nešto shvatio. Ali kako će studenti prihvatiti nečije *tvrdoglavo* nastojanje da njihovu sklonost reproduciranja naučenih formula pretvori u iznošenje vlastitih spoznaja, do kojih se dolazi samo tegobnim procesom vlastitoga promišljanja? A kako to nisu odbili prihvatiti samo studenti, Profesor je svoju dosljednost morao skupo platiti. I platio ju je, čini se rado, jer mu je ona bila i ostala vrjednija i od onoga što je mnogima najvrjednije! Osjećam da sam mu morao, barem naknadno, zahvaliti za činjenicu da u olovnim vremenima, kojih je i sam bio žrtva, nikada nije ni aluzijom a kamoli agitacijom

tijekom predavanja trovao duše svojih studenata. Kako ne cijeliti čovjeka koji ostaje sam u vremenima i okolnostima sveopćega svrstavanja u redove ničega. Zato nikad ni od studenata nisam čuo da bi Profesor imao kriterija osim znanja.

S profesorske službe *zbog zdravlja* pošao je na župu. I tamo ga je trebalo doživjeti! Nakon što je ostavio da znanje iz najvažnijih teoloških znanosti prenose dokazani i zaslužni profesori, čije su ispite studenti godinama polagali po označenim i međusobno raspoređenim pitanjima, on se nesmanjenim žarom posvetio pastoralnom ali i fizičkom radu s priprostim ali njemu dragim ljudima. I našao sebe ostavivši svjedoke!

Zatim je izbio rat i još jedno razočarenje. Nije razumio pa ni prihvatio da se neke tako jednostavne a za Crkvu i narod dramatično važne činjenice ne shvaćaju i ne prihvaćaju. I ponovo se pobunio do bola i bolesti. Bolest je pobijedio a bola nije prebolio. U želji da bi se posljedice shvatile prije nego bude prekasno, svoja uvjerenja je iznosio ne štedeći ni sebe ni druge. Urušavanje njegovih ovozemaljskih nadanja pratila je općeprihvaćena, jer i u Crkvi dobro stimulirana, životna *filozofija* da nam ne trebaju oni koji razmišljaju nego oni koji slušaju. Osjećajući da ga sile izdaju, zatražio je umirovljenje i dobio *privremenu* mirovinu. Kao da se htio zaštititi od svega što nije mogao ni promijeniti ni prihvatiti, sakrio se od svih. Ali se nije sakrio od sebe. Izdalo ga srce koje nije htio a, čini se, ni mogao prilagoditi svijetu u kojemu sve manje ima mjesta za one kojima su istina i dosljednost mjerilo svoga.

I vijest o njegovoj smrti je bila praćena nekom čudnom nejasnoćom i dvojbama. Bez riječi se postavljalo pitanje kako razumjeti i prihvatiti njegovu odluku da ga *u krugu obitelji* pokopaju a onda jave da je umro? Samo onako kako je bilo moguće razumjeti njegov život! Naime, uvjereni ostaju dosljedni do kraja. I zato njihova smrt dovršava poruku njihova života. Za one koji je mogu razumjeti i imaju hrabrosti prihvatiti. Te hrabrosti treba svima nama jer, živeći u svijetu prurušenih uloga, i sami se počinjemo ponašati kao da jedino tako i sami možemo opstati. A tu se krije najopasnija zamka! Nisam se ni trenutka pitao trebam li mu poći na sprovod. Smatrao sam to prilikom, kakva god ona bila, da bar nazočnošću očitujem neizrečenu zahvalnost za sve što sam od njega dobio. I nisam se pokajao. Dapače! Umjesto uobičajenih govora, Profesorov sprovod je silio na razmišljanje i ozbiljno propitkivanje o životu, svijetu i Crkvi te o kakvoći vlastite uloge u njima. Ali i o ljudima i ljudskosti odnosa s njima. Da je bilo prilike, bio bih mu rekao hvala što na njegovu licu nikada nisam primijetio maske i što nikada nisam imao dojam da zastupa lakša stajališta ili *mekše istine*. Možda je i bolje da nisam. Naime, imao sam prigode pro-

matrati ga dok bi mu, istina rijetko, ponetko zahvaljivao ili ga hvalio. Na njegovu licu bi zatitrala nelagoda i njemu strana zbunjenost.

Zato prihvatih zahvaliti mu na ovaj način. Ne zbog njega, nego zbog sebe, zbog nas, zbog poruke njegova života i njegove smrti. Zbog činjenice da je ljudi takvoga kova sve manje. Ali iznad svega zbog žala što Vrhbosanska Crkva nije imala širine i umijeća pustiti da na svoj način svoje ljudsko i svećeničko poslanje u punini izvrši čovjek sposobnosti kakve je on imao i svećenik njegove naobrazbe i poleta. Da poleta! Tomu je svjedočanstvo sve što je činio. To najbolje znaju oni s kojima je, iako on *samouk* a mi neuki, crkveno pjevanje u Bogosloviji dovodio do profesionalne razine. Profesor je bio i ostao beskompromisan prema sebi pa i prema drugima. U svijetu lažnih kompromisa ta vrlina postaje nam prijekim lijekom. Volio je i živio od i za sve što je nepatvoreno, vjerno sebi. I to je, prema uvjerenju mnogih, pokazivao neprimjerenim načinom i neprilagođenom mjerom. Istinski se divio mačetu, koje je miševе lovilo, kao i najskromnijemu studentu, koji je trudom dvice sabirao. Ali mu se, isto tako istinski, gadilo sve i svatko za koga je bio uvjeren da patvori ono što se patvoriti ne smije. I kakvo čudo da se od početka do kraja osjetio neshvaćenim i neprihvaćenim u zajednici u kojoj je bilo i ostalo premalo spremnosti razlučivati nepatvoreno od patvorenoga, zalaganje da se nešto učini od privida da se čini, jasnoću ciljeva i djelovanja od maglovitosti nastojanja. Njemu je bila važna bit, sadržaj a mnogima oko njega način i pakovanje. Za sebe nikada nije tražio ništa a od svih, bez razlike i nepomirljivo, zahtijevao je samo poštenje i dosljednost. Tomu je zadnje svjedočanstvo način na koji je otišao iz ovoga života. Svoju i zahvalnost mnogih pretačem u molitvu da mu milost i milosrđe Onoga, koga je snagom uma tražio, svim žarom srca ljubio i zanosom duše naviještao, bude vječnom nagradom!

Pero Sudar